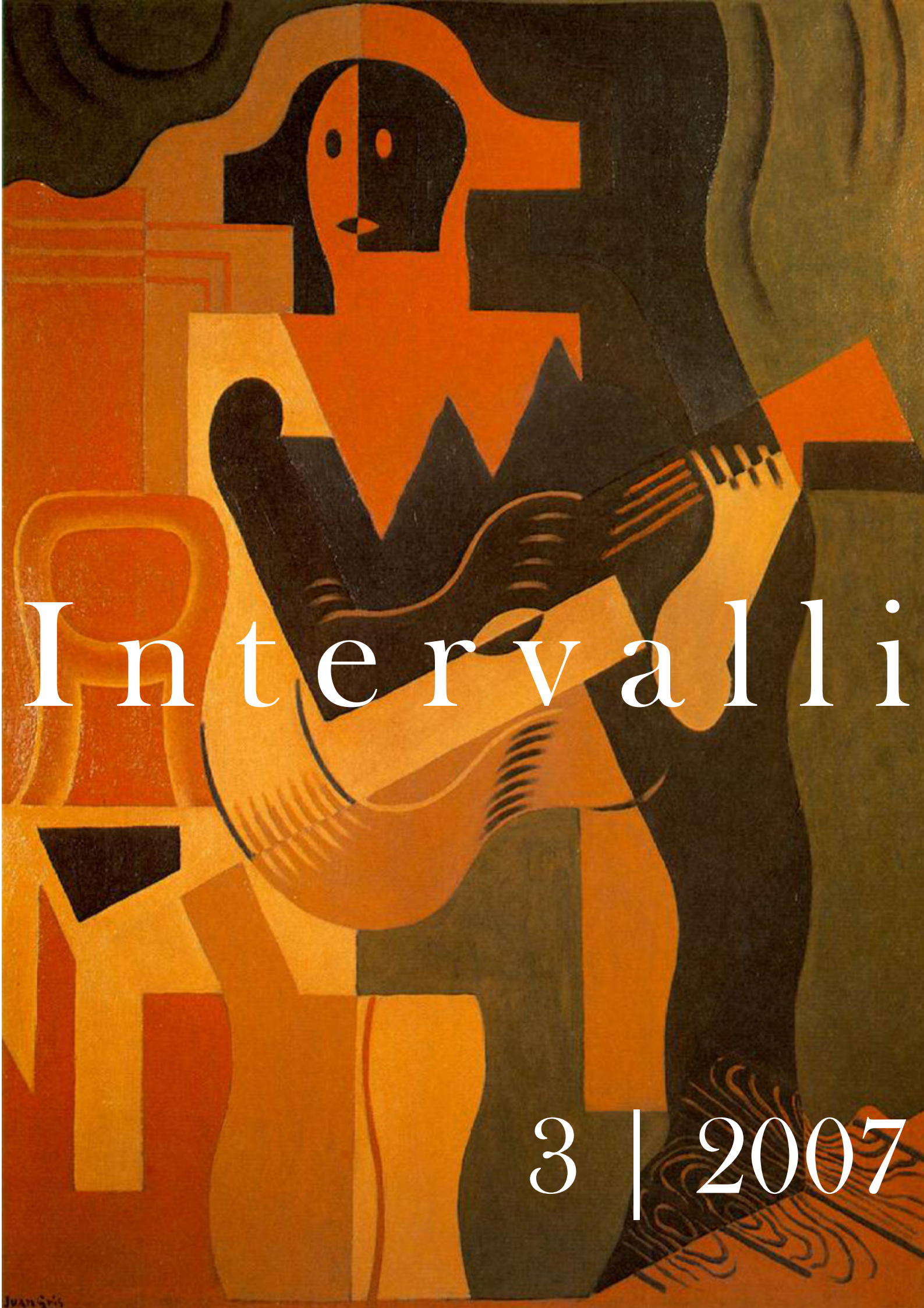

Intervalli

3 | 2007

Intervalli 2007

Musiikkikirjastoalan aikakausjulkaisu

ISSN 1796-7392 20. vuosikerta

Julkaisija Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry

PL 148, 01301 Vantaa

www.kaapeli.fi/~musakir musakir@kaapeli.fi

Päätoimittaja

Heikki Poroila

Tikkurilan kirjasto, Lummetie 4, 01300 Vantaa

Puhelin 09-8932 2201, heikki.poroila@gmail.com

Intervalli-lehti julkaistaan vuonna 2007 PDF-muotoisena verkkolehtenä.
Lehti on maksutta kiinnostuneiden luettavissa ja ladattavissa julkaisijan verkkosivuilta.

Lehdestä saa valmistaa paperikopioita yksityiseen käyttöön
sekä kirjastoissa normaaliin lukusali- ja lainauskäyttöön.

Lehdessä julkaistava aineisto on pääosin tekijänoikeuden suojaamaa.

Sisältö 3 | 2007

Verkkotulevaisuus nyt ja ylihuomenna 1 | *Heikki Poroila*

Music libraries down under - IAML Sydney 2 | *Ulla Ikäheimo*

Music Politics Libraries in Helsinki 8 | *Heikki Poroila*

Covers - Levynkannet 14 | *Joel Kuortti*

Glazunov & Co, Gershwin & Co 16 | *Heikki Poroila*

Taidemusiikki pienessä kirjastossa (Ulla Hirvonen) 19 | *Heikki Poroila*

Summary in English 24

Kansikuva *Harlekiini* (Juan Gris, n. 1920)

Verkkotulevaisuus nyt ja ylihuomenna

Olen järjestäjien pyynnöstä kiertämässä Suomea puhumassa otsikolla *Kirjastot, musiikki ja tekijänoikeus verkkoympäristössä*. Pori ja Jyväskylä käyty, edessä vielä Tampere, Rovaniemi ja Oulu. Kun ei toisin ole pyydetty, olen puhunut enimmäkseen tulevaisuudesta haasteena ja käytännön toimien kohteena. Kaiken taustalla on tekijänoikeuslaeista ja viestintätekniikan kehityksestä aiheutuva “paradigmaattinen” mullistus.

Tähänastinen yleisten kirjaston “paradigma” on ollut tarjota kansalaisille maksuttoman lainauksen avulla kaikkea sellaista, minkä kirjastoammattilaiset ovat aktiivisten kansalaisten tuella arvioineet hyödylliseksi, tärkeäksi tai tarpeelliseksi. Olemme tottuneet ajattelemaan, että vaikka elokuvien kohdalla joudumme toimimaan myyjän ehdoilla, yleisellä tasolla kokoelmatyö perinteisessä fyysisten dokumenttien maailmassa on ollut alusta loppuun meidän osaavissa käsissämme.

Tilanne on verkkoympäristössä perin toisenlainen. Sen lisäksi, ettemme tietenkään päätä siitä, mitä tarjolle ylipäättään tulee, olemme edelleen täysin sivullisia myös hinnoitteluun liittyvissä asioissa. Kokonaan uusi asia on, että kaikki kiinnostava ei olekaan hankittavissa edes rahalla. Kokoelmatyön olennaiseksi tekijäksi on ilmaantunut kasvoton oikeudenhaltija, joka halutessaan kyykyttää kirjastoa mielin määrin. Täysin laillisesti.

Meillä ei ole kokemusta toimimisesta muuten kuin lain nojalla. Emme osaa hankkia käyttöoikeuksia ja neuvotella sellaisista verkkopalveluista, jotka eivät ole hallinnassamme. Paitsi että olemme jo ruvenneet opettelemaan. Veikkaan, että vuonna 2008 Naxos Music Library on kansalaisille tarjolla kirjaston piikkiin useammassa kuin muutamassa kirjastossamme.

Mutta Naxosin palvelu on selkeässä rajallisuudessa suhteellisen helppo tehtävä. Paljon monimutkaisemmaksi asiat menevät, kun ei kyse olekaan enää laajaa äänitekokoelmaa täydentävä 24/7/365-palvelu vaan kun täytyisi myös uutuustarjontaa hoitaa verkon kautta. Se kuvio on täysin avoin, koska lainsäädännön näkökulmasta olemme täysin osaton orpo. Tässä käyttöympäristössä ei ole edes orpokoteja tai hyväntekeväisyysjärjestöjä.

Olen matkasaarnannut aloitteellisuuden puolesta, koska pelkkä odottelu ei verkkoympäristössä mitä ilmeisimmin tuota ainakaan haluttuja tuloksia. Vaikka lainsäädännön tarjoamat puitteet ovat olemattomat, ennakkoluuloton kekseliäisyys on edelleen sallittua. Meillä musiikkikirjastoissa sille on tarvetta heti.

Heikki Poroila

Cadigal-heimon vanhin avasi musiikkikirjastoväen kokouksen Sydneyssä.
(Kuva Ulla Ikäheimo, kuten muutkin kuvat, joissa Ulla ei itse esiinny)

Music Libraries Down Under

IAMLin kokous Sydneyssä 1.-6.7.2007

Ulla Ikäheimo

Tänä vuonna IAML kokoontui Australiassa ensimmäisen kerran kautta aikojen. Osanottajia oli noin puolet tavallisesta määrästä, vain parisataa – matka oli kaikille pitkä ja kallis. Pääsin paikalle ainoana suomalaisena, kiitos opetusministeriön, musiikkikirjastoyhdistyksen, Suomen kirjastoseuran ja Kansalliskirjaston. Väkeä oli vähän, mutta tunnelma oli sitäkin mukavampi. Australialaiset olivat vieraanvaraisia, innostuneita, ja loivat kodikkaan ilmapiirin miljoonakaupungin sydämeen.

Kokouspaikka Sydneyn konservatorio on osa Sydneyn yliopistoa ja sijaitsee mukavasti ydinkeskustassa, kasvitieteellisen puutarhan vieressä, lähellä on myös Se Oopperatalo ja Silta. Konservatorio on entinen kuvernöörin hevostalli, jonka viereen on maan alle kaivettu kolmikerroksinen uusi osa. Kokouksen ohjelma oli monipuolinen, mutta varsin perinteinen. Meille tärkeää musiikin julkaisutapojen muutosta ja siirtymistä verkkoon ei käsitelty oikeastaan ollenkaan, paitsi kokoelmien digitointien yhteydessä. Kokouksen sivut lähempää tarkastelua varten ovat osoitteessa <http://www.iamlaust.org/sydney.htm>.

Organisaation pyöritystä

Vuosi 2007 oli IAMLin vaalivuosi: boardin jäsenistä äänestettiin keväällä. Äänestäneitä jäseniä oli ollut kaikkiaan 285. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin IAMLin pitkäaikainen taloudenhoitaja **Martie Severt** Hollannista. Aloittajaispuheessaan hän varovaisin sanakääntein lupaili tiukempaa organisointia ja vähempää improvisointia – eli legendaarisen puheenjohtajan **Massimo Gentili-Tedeschin** aika on ohi. Massimo puolestaan jätti helpottuneet jähmyväiset, enää ei tarvitse vetää kokouksia, vaan saa keskittyä olennaiseen musiikkikirjastoasiaan. Varapresidenteiksi valittiin tuttuakin nimiä, ainoana entisenä jatkaa **Jim Cassaro** USAsta, uusina **Jon Bagues** Espanjasta, **Jutta Lambrecht** Saksasta ja **Viron Aurika Gergeleziu**. Sihteerinä jatkaa **Roger Flury** Uudesta Seelannista ja uusi taloudenhoitaja on **Kathryn Adamson** Englannista.

IAMLissa on jäseninä 1845 yhteisöä tai henkilöä kaikkiaan 53 maasta. Jäsenmäärä on ollut hienoisessa laskussa, mikä puhutti kokouksessa jonkin verran. Monessa maassa on pyrkimystä yhdistää musiikkikirjastoja muuhun kirjastotoimintaan eikä nuoria musiikkikirjastolaisia oikein ole olemassa. Jäsenmaksua korotettiin maltillisesti, vuodesta 2009 yhdellä eurolla yhteisöltä ja 50 sentillä henkilöjäseneltä. Toimintakertomuksessa mainittiin erityisesti *Fontes Artis Musicae* -lehden saaminen vihdoin ajan tasalle. Päätoimittaja **Maureen Buja** on tehnyt uskomattoman työn.

Tanskan ja Norjan yhdistykset lähettivät keväällä kaikkien IAMLilaisten pohdittavaksi tärkeitä ja punnittuja uudistuksia mm. kokouskäytäntöihin, kieleen, äänestyksiin ja netin käyttöön liittyen. Yleiskokoukseen oli tuotu kaksi asiaa ehdotuslistalta: *Fontes*-lehti esitettiin muutettavaksi pelkästään elektroniseksi lehdeksi ja jäsenäänestykset toivottiin siirrettäväksi verkkoon. Keskustelu aiheista oli vilkasta ja sitä käytiin kahdessakin kokouksessa. Välillä tuntui, että Pohjoismaissa eletään täysin toisessa todellisuudessa kuin muualla. Yleinen mielipide oli, että painettu lehti on ehdottoman välttämätön, kaikki

eivät pääse verkkoon eivätkä ainakaan voi printata mitään. Päätoimittaja Bujalle oli tullut pelokkaita viestejä, että *Fontes* lakkaa olemasta monille kokonaan, jos se siirtyy vain verkkoon. Norjan **Siren Steen** kertoi tiedeyhteisön nykyisen kannan olevan: ”If it is not online, it does not exist”. Tätä pidettiin loukkauksena, koska musiikin alalla olemme tekemisissä ehdottomasti konkreettisten esineiden, kuten käsikirjoitusten kanssa – elektronista aineistoa meidän ei tarvitse käsitellä. Nettiäänestyksessä puhutti erityisesti äänestäjien rekisteröinti ja tarkistus. Kuka saa äänestää työryhmien puheenjohtajia, kaikki jäsenet vai työryhmiin sitoutuneet? Lopputulos oli sitten miltei arvattava: molempia kysymyksiä varten perustettiin työryhmät, joiden kokoonpanon board saa määrittää ja jotka tekevät konkreettisia ehdotuksia jo ensi kokousta varten.

Australian ihmeitä

Australia on nykyään pyytämässä anteeksi alkuperäiskansan huonoa kohtelua, käytännössä lähes tuhoamista. Niinpä tämänkin kokouksen aluksi oli pyydetty Sydneyn alueen alkuperäisen omistajan, cadigal-heimon nykyinen vanhin soittamaan perinteinen tervetulofanfaari didgeridooilla. Muutkin tervetuloivotukset olivat vaikuttavia: sekä IFLAn että Kansainvälisen musiikkineuvoston IMCn puheenjohtajat ovat sattumoisin australialaisia ja pitivät puheenvuoronsa perinteisten iamlilaisten ohella. Keynote speaker oli professori **Malcolm Gillies**, mm. Béla Bartókia tutkinut nykyinen Lontoon City Universityn rehtori. Hänen puheensa *From pencil to podcast: maximising musical resources* sisälsi yleiskokouksen webbi-ivan jälkeen raikkaalta tuntuvia ajatuksia sinänsä kätevän lyijykynän ja paperin vaihtumisesta verkkoaineiston tutkimiseen ja tietokoneen käyttöön.

Australian musiikkia ja kirjastoja pääsee hyvin tutkimaan verkosta. **MusicAustralia** (www.musicaustralia.org) on loistava hakupalvelu, jota ylläpitää kansalliskirjasto yhteistyössä yli 50 muun organisaation kanssa. Se linkkaa yhteen musiikintutkimuksen, musiikkikirjastot, levykaupan ja kulttuurijärjestöt. MusicAustralian arkkitehtuurin pohjana on Australian kansallisbibliografiatietokanta, johon on lisätty elämäkertatietoja, kuvia, nuotteja, ääntä,

Kokouspaikka eli Sydneyn konservatorio. Australiassa oli kuvaushetkellä keskitalvi...

lataus- ja ostomahdollisuuksia. Klassikkohaku ”Sibelius” tuotti tästä tietokannasta 1065 viitettä, joista 592 nuottia, 455 äänitiedostoja, 3 liikkuvaa kuvaa, 13 kirjaa, 1 webbisivu ja 1 moniviestin. Hakeminen on yksinkertaista ja liikkuminen selkeäntuntuista.

Yhden MusicAustraliaan osallistuvan organisaation, paikallisen musiikin tiedotuskeskuksen *Australian Music Centren* (AMC), edustaja **Simon Chambers** esitteli vielä tarkemmin omaa luettelointiaan. Kullakin osallistujalla on oma tietokanta, josta tiedot konvertoidaan MusicAustraliaan. AMC on toden teolla kehittämässä funktionaalista luettelointia. Esimerkiksi haettaessa säveltäjä Peter Sculthorpea saadaan 384 viitettä ja huomautus: The results of your search are arranged by: Arranger, Author, Compiler, Composer, Narrator, Performer, As subject. Tätä piirrettä ei varsinaisessa MusicAustralian haussa vielä ole.

Libraries Australia (librariesaustralia.nla.gov.au/apps/kss) on maan kirjastojen yhteisluettelo, joka listaa 42 miljoonaa nidettä yli 800 kirjastosta. Kaikentyyppisten kirjastojen yhteistyö on jatkunut jo 25 vuotta. Luettelo on avoin kaikille käyttäjille ja siitä voi helposti rajata haun musiikkimateriaaliin. Halutessaan voi tätä kautta tehdä yhteishakuja myös Kongressin kir-

jastosta, British Librarysta sekä Uuden Seelannin ja Singaporen kansallisbibliografioista.

Libraries Australian etusivulta on linkki myös **Australian Libraries Gatewayhin**, joka on Kirjastot.fi-tyyppinen kirjastoja esittelevä palvelu. Kansalliskirjasto näyttää palvelevan kaikkia kirjastoja, sitten ovat kaikille avoimet osavaltion kirjastot (state libraries), yliopistojen kirjastot, yleiset kirjastot ja erikoiskirjastot.

Kokouksiin yleensä kuuluneita kirjastovierailuja ei tällä kertaa juurikaan ollut, vaan tutustuminen oli oman kiinnostuksen varassa. Itse kävin katsomassa konservatorion kirjastoa ja vieressä sijaitsevaa New South Wales State Libraryä, jonka hienoissa näyttelytiloissa pidettiin tervetuliaisillanvietto. Konservatorion kirjaston lainauskortti on vuosimaksullinen, opiskelijoille ja henkilökunnalle huomattavasti halvempi kuin muulle yleisölle. Kokoelmat ovat hieman Sibelius-Akatemian kirjaston kokoelmia suuremmat, tilat myös isommat. Mitään erityisen ihmeellistä en näissä kirjastoissa kuitenkaan havainnut.

RILM ja muu artikkelien indeksointi

Jos IAMLin kokouksen esityksen otsikossa on sana ”rock”, sitähan on mentävä kuuntelemaan.

Muutkin session esitelmät kiinnostivat, koska puhuttiin musiikkilehtien indeksoinnista. **David Dayn** (Brigham Young University) esitelmän koko nimi oli *From Indie Rock to Global Pop: access to the musical press of the 21st century*. Aluksi hän pyysi anteeksi mahdollisilta alle 30-vuotiailta kuulijoilta terminologian käyttönsä epävarmuutta. Hän oli selvittänyt 41 populaarin musiikkilehden käyttöä kirjastoissa ja indeksointia eri hakupalveluissa. USAssa populaarimusiikin tutkimus on nousussa, erityisesti tutkitaan sosiologisia merkityksiä ja musiikin käyttöä, ei niinkään analysoida musiikkia sinänsä. Siitä huolimatta populaareja lehtiä tilataan kirjastoihin erittäin vähän, poikkeuksena mm. juuri Brigham Young Universityn kirjasto. Lehtiä ei indeksoida mm. RILMiin, koska niitä ei tilata ja päinvastoin – näin kierre on valmis.

Seuraava esitelmänpitäjä **Kent Underwood** New Yorkin yliopistosta jatkoi samaa teemaa: ei-akateemiset musiikkilehdet ovat erinomaista primääriaineistoa tutkimukselle. Hän listasi useita erikoisalojen lehtiä eri maista (kuinka ollakaan, Suomi mainittiin heavy-maana) ja toivoi, että tämä aineisto otettaisiin vakavasti. Haasteena on myös ”lehden” käsitteen laajeneminen internet-sivustoihin ja blogeihin. Haasteisiin vastasi RILMin edustaja **Barbara Dobbs MacKenzie**. Julkaisutoiminta on räjähdysmäisesti laajentunut ja tutkijoita kiinnostaa myös akateemisen maailman ulkopuolella julkaistu aineisto. Monista ajan ilmiöistä kirjoitetaan vain suppeille piireille leviävissä erikoislehdissä. RILM haluaa mahdollisuuksien mukaan laajentua, mutta resurssit ovat rajalliset – ”To abstract or not to abstract?” Joka tapauksessa uutuutena RILMin hakuihin on tulossa raja-akateemisiin ja ei-akateemisiin lehtiin. Jatkokeskustelussa esitettiin mahdollisuutta konvertoida kansallisista tietokannoista suoraan yhä enemmän aineistoa RILMiin, jolloin myös populaaria materiaalia eri kielillä saataisiin mukaan. Toisaalta monissa maissa pidetään ongelmana soveliaitten indeksitermien puuttumista, samoin asiantuntevien (nuorten?) indeksoijien puutetta.

Nuoret ja musiikkikirjastot

Nuorten musiikkikirjastoihmisten puuttuminen oli otettu tällä kertaa erittäin vakavasti, ja paikalle oli kuin malliksi kutsuttu neljä nuorta panelistia kertomaan ajatuksistaan. Panelia veti arvovaltaisina mahdollinen taho, IFLAn puheenjohtaja **Alex Byrne**. Keskustelijoina oli kolme nuorta naista Australiasta ja Englannista ja yksi nuori mies Australiasta. Kaikilla oli musiikki ollut ensisijainen kiinnostuksen kohde ja kirjastoala oli tullut mukaan sattumalta. Jokainen oli kuitenkin tavattoman innostunut tehtävistään, jotka vaihtelivat perusmusiikkikirjastotyöstä musiikkietokannan IT-osaamisen kautta kirjasto/konserttikeskuksen johtotehtäviin.

Kaikki toivoivat, että musiikkikirjastotyö otettaisiin huomioon alan koulutuksessa paremmin. Toisaalta kirjastolaisten jatkuva kouluttautuminen on tärkeää, musiikki ja musiikkielämä muuttuu koko ajan. Verkko-osaaminen oli kaikille ehdottoman luonteva tapa toimia kirjastossa. Yksi panelisteista kiteytti: ”Do what is relevant, not because the technology is there”. Edellä esitelty MusicAustralia on saanut monet nuoret kiinnostumaan kirjastojen tarjonnasta ja kokoelmista. Australian Music Centren IT-henkilö oli erittäin innostunut tietokantansa FRBR-sovelluksista. Kirjastoblogit, MySpace, podcastit vilahtelivat puheissa. Tunnelma oli täysin toinen kuin alun yleiskokouksen Fontes-keskustelussa...

Luettelointi rules

Kiihkeimmät keskustelut käytiin kuitenkin perjantain luettelointisessiossa. **Sebastian Gaudelus** selosti Ranskan kansalliskirjaston nuottikortiston konversiota, jossa 650 000 käsin tai koneella kirjoitettua korttia siirretään kolmen vuoden aikana tietokantamuotoon. Niin kiinnostunutta oli yleisö kyselemään signumien muodoista, auktoriteeteista ja käytetyistä skannauslaitteista, että miesraukka hädin tuskin ehti esityksensä loppuun. Sitten kertoi **Massimo Gentili-Tedeschi** Italian uusista luettelointisäännöistä. Säännöt perustuvat FRBR-malliin, ja täysin uutena mukana on Alue 9, Music and text incipit area. Aivan ansaitusti yleisöstä

Ulla Ikäheimo, Ilvi Rauna ja Aurika Gergeleziu kokoustauolla (Kuva Pertti Ryymin)

esitettiin kysymys, onko otettu huomioon meillä oleva kansainvälinen sääntöuudistus, Consolidated ISBD ja RDA. Kuulemma on konsultoitu, mutta Italiassa tarvitaan kuitenkin aivan omat säännöt...

Anthony Gordon British Librarysta veti lopuksi uudenlaisen kirjastojärjestelmäkeskustelun, johon yleisö osallistui heittelemällä kommentteja. Suomessakin tuttu Voyager nousi suurimmaksi keskustelunaiheeksi, sehän on meikäläisten kirjastojen lisäksi käytössä mm. Australian, Uuden Seelannin ja Skotlannin kansalliskirjastossa, Kongressin kirjastossa ja Ruotsin Statens musikbibliotekissa. Missään ei olla täysin tyytyväisiä, auktoriteettivaltuutusta ja huomautusten lisäykseen toivottiin parannuksia. Meillä tietysti merkistöongelmat ovat hankaloittaneet käyttöä.

Aikaisemmin viikolla luettelointisessiossa esiteltiin perusasioita. RDA on angloamerikkalaisten luettelointisääntöjen uusi versio, jonka

pitäisi valmistua 2009. Siinä on otettu huomioon funktionaalisen luetteloinnin vaatimukset ja se on suunniteltu jo digitaalista maailmaa varten. Prototyyppiä voi käydä katsomassa osoitteessa rdaonline.org. Verkkosivujen indeksointiin luotua Dublin Corea esitteli innostuneesti käyttäjäryhmän jäsen **Andrew Wilson** ("voisin puhua DC:sta ikuisuuden, ainakin muutamia päiviä"). Digitaalisen aineiston kuvailuun soveltuvan METS-standardin esittelyä odotin itse eniten, mutta nopealla ja epäselvällä australianenglannilla esitetty asiantuntijaluento herätti enemmän kysymyksiä kuin vastauksia.

Sosiaalista elämää

Olihan siellä paljon muitakin esityksiä: yleisiä kirjastoja Japanista ja Singaporesta esiteltiin, USAn copyright-lainsäädännön yhtä pykälää spekuloidiin, kuultiin intro Englannin on line – musiikkihaun suunnitelmista. Kansallisten ra-

porttien virta kulki ohi maanantaina. Mutta oikeasti tärkeää oli myös tavata ihmisiä, seurustella, kuunnella konsertteja, retkeillä ja ihmetellä ruokatunnilla jättilepakkoja kasvitieteellisen puutarhan puissa. Baltic-Nordic -yhteisö piti aika lailla yhteyttä ja elokuun kokoustamme odotettiin. Tapasin myös kansalliskirjastossa työskentelevän suomalaisen Senjan, joka oli muuttanut Australiaan pikkutyttönä 1960-luvulla. Kansalliskirjastossa kuuluu olevan nykyään tapana, ettei kukaan saa tehdä sitä mitä parhaiten osaa – eli kartta-asiantuntija Senjakin oli nyt musiikin luetteloijana.

Perinteiset iltakonsertit olivat tällä kertaa vähän tylsästi samassa konservatorion salissa, missä suurin osa sessioista oli päivällä. Kokouspaikalla saattoi siis mukavasti viettää vaikka 12 tuntia. Ensimmäisessä konsertissa kuulin australialaista nykymusiikkia jousikvartetilla, pianolla ja didgeridoolla, säveltäjinä kokouksen suojelija **Peter Sculthorpe**, **Elena Kats-Chernin**, **Carl Vine** ja didgeridoo-taituri **William Barton**. Ennenkokematon elämys oli nähdä didgeridoo sahaus kappaleiden välillä, kun viritystä piti muuttaa – aika kauan Carl Vine ja William Barton tekivät töitä. Muutamissa teoksissa didgeridoo kuulosti todella hienolta jousien kanssa, ainakin sille kokoonpanolle sävelletyissä, mutta sovitukset olivat osittain päälleliimatun kuuloisia. Toisessa iltakonsertissa oli puolestaan aasialaisvaikutteita, kun mukana oli *gamelan*-orkesteri. Retket olivat tällä kertaa puhtaasti turistiretkiä, kirjastoihin ei tutustuttu. Ajelin neljänkymmenen muun osallistujan kanssa nelisen tuntia veneellä Sydneyn satama-alueella eli lähirannat tulivat tutuiksi. Sehän on maisemaa, joka lähes kaikille tulee ensimmäisenä mieleen Sydneystä, kenties koko Australiastakin – oopperatalo, silta, Manhattanin näköiset talot, hienot omakotialueet. Sydney meni muutenkin ehdottomasti henkilökohtaiselle kaupunkien Top5-listalleni.

Kokouksen jälkeen minulla oli mahdollisuus viettää oman matkatoverini kanssa vielä vähän lomaa. Pohjoisen tropiikissa pääsin mm. syöttämään kenguruita, mutta se onkin jo toinen juttu.

http://www.iaml.info/files/sydney2007_abstracts.pdf

Music Politics Libraries

Heikki Poroila

Suomalaisten emännöimä ja isännöimä, järjestyksessä toinen pohjoismais-balttilainen musiikkikirjasto-kokous elokuun viimeisinä päivinä Helsingissä onnistui kaikin puolin erinomaisesti. Järjestelyt toimivat ja esitykset olivat mielenkiintoisia. Keskusteluakin käytiin mahdollisuuksien (tiukka aikataulu ja 120 osanottajaa) puitteissa kiitettävästi. Koska pääosa esityksistä tai ainakin niiden rungoista löytyy suoraan verkonkin kautta, seuraavassa on lähinnä välähdyksiä sanoin ja kuvin. Kuvat ovat yllekirjoittaneen, paitsi Suomenlinnan illallisilta otetut, jotka Ulla Ikäheimo ystävällisesti toimittajan kameralla ikuisti.

Ne puheenvuorot löytyvät täältä: www.nationallibrary.fi/libraries/MPL2007/programandlectures.html ja lisää kokouskuvia on osoitteessa sputnik.bktv.se/%7Ea32032a/MPL/index.htm.

DISMARC

Kokousväen toivottivat tervetulleeksi Sibelius-Akatemian rehtori **Gustav Djupsjöbacka** ja Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen puheenjohtaja **Ulla Ikäheimo**. Ensimmäisen alustuksen piti Yleisradion äänilevystön esimies **Pekka Gronow**, joka esitteli DISMARC-projektia. Sen puitteissa pyritään eri maiden yleisradioyhtiöiden äänitearkistojen luettelotietoja yhdistämään tavalla, jonka avulla käyttäjä voi tehdä hakuja samanaikaisesti monista hyvinkin erityyppisistä tietokannoista. DISMARC perustuu vapaaehtoiseen kumppanuuteen, jossa on jo mukana arkistoja melkein kymmenestä EU-maasta. EU tukeekin hanketta ja toivoo, että sen avulla saadaan mahdollisimman monta nyt hankalasti käytettävissä olevaa tietokantaa internetin kautta yleisesti saataville.

Gustav Djupsjöbacka ja Pekka Gronow

Äänitelainaus ongelmassa Virossa, digitointia Pohjolassa

Kaie Viigipuu Tallinnan keskuskirjastosta kuvaili Viron tekijänoikeuslakia, jonka takia musiikki-äänitteiden lainaaminen yleisistä kirjastoista on lähes mahdotonta. Katsomossa puisteltiin päitä, niin erilainen tilanne saman EU:n maissa voi vallita.

Siren Steen esitteli norjalaisia digitaalisia arkistoja ja **Birgitta Sparre** Ingesundin yliopiston kokoelmien dokumentointia ja säilyttämistä. **Christel Rosenberg** esitteli RDIF-tekniikan soveltamista yleisen kirjaston kokoelmiin. Esitys on pitkälle tekninen hyvien ja huonojen puolten vertailu, kokemuksia ei ollut vielä liiemmin tarjolla. Kirjasto 10:ssä työskentelevä **Markku Ojala** toi tervetulle nuoremmilta ikäpolvilta tarkastellen verkossa levitettävää musiikkia käyttäjän näkökulmasta.

Siren Steen, Birgitta Sparre ja Christel Rosenberg alustuksiaan pitämässä. Alakuvassa Markku Ojala katsomon puolella mikrofonin kädessä.

Virtuaalisuutta ja tekijänoikeutta

Ole Bisbjerg Aarhusin yliopiston kirjastosta esiintyi kahdesti, jälkimmäisellä kerralla hän esitteli tanskalaisten verkkokirjastoa *DetVirtuelleMusikbibliotek*. Siihen voi käydä tutustumassa osoitteessa www.dvm.nu. Heti perään **Susanne Buus-Pedersen** Kööpenhaminan kaupunginkirjastosta esitteli monille kuulijoille tuttua *Netmusik.dk*-palvelua. Esittely herätti vilkkaan keskustelun, jossa esitettiin tiukkoja kysymyksiä. Kävi mm. ilmi, että valtio on vetäytymässä rahoituksesta, joka jää kokonaan kirjastojen vastuulle. Saatiin myös kuulla, ettei musiikkikirjastonhoitajilla ole käytännössä mitään sanomista siihen, mitä kaikkea palvelun kautta tarjotaan. Suosittua palvelua Netmusik kyllä on ollut.

Tone Nørvik Jakobsen Norjan radion ääniarkistosta esitteli sikäläisiä digitaaliarkistoja ja Teoston lakimies **Risto Salminen** kertoi yleisölle Teoston periaatteista verkkomusiikin suhteen. Teoston puheenvuoro perustui sponsorisopimukseen, mutta oli informatiivinen ainakin ulkomaalaisille. Oma puheenvuoroni päivän päätteeksi pohdiskeli musiikkikirjastojen selviytymisstrategioita tekijänoikeuden kanssa ja ilman sitä. Teksti löytyy kokonaisuudessaan verkosta, joten ei siitä sen enempää.

Ole Bisbjerg ja Risto Salminen,
alhaalla Tone Nørvik Jakobsen ja
Susanne Buus-Pedersen

Illallinen Suomenlinnassa

Torstai-ilta vietettiin Suomenlinnassa ravintola Panimossa. Kuten seuraavan sivun kuvista näkyy, ruokaa ja musiikkia oli tarjolla ja kaikilla oli oikein mukavaa! Kuvat otti Ulla Ikäheimo, kun toimittaja oli kotona lapsen ja koiran hoitajana.

Vasemmalla ylhäällä skoolaavat Irmeli Koskimies ja Ilvi Rauna, heidän alapuolellaan Markku Lehikoinen ja Mikko Ikkala. Oikealla ylhäällä näyttäisi olevan koko-suomalainen seurue. Illan korkeatasoisesta musiikista vastasi kitaristi Markku Turunen

Yläpuolella skoolaa suomalais-ruotsalainen pöytäseurue, oikealla näyttäisi olevan täysinvirolainen pöydällinen.

Terveisiä Liettuaista, Fennica Gehrmanilta ja Tallinnasta

Sekä Latviasta että Liettuaista oli ilahduttavasti edustajia paikalla. **Nailia Galiamova** esitteli Kansallisen Ciurlioniksen taidekoulun äänilevystön teknisiä ja muita ratkaisuja. Fennica Gehrman tuki tilaisuutta taloudellisesti, minkä lisäksi **Ari Nieminen** oli paikalla kertomassa mielenkiintoisesti suomalaisesta taidemusiikin kustannustoiminnasta. Sattumoisin juuri ennen kokousta Fennica Gehrman oli ostanut Warnerilta vanhan Fazerin katalogin taidemusiikin. Osuuden lopuksi **Kadri Steinbach** kertoi kiinnostavasta hankkeesta yhdistää Naxos Music Libraryn luettelotiedot suoraan Viron musiikkiakatemian kirjaston tietokantaan.

Nailia Galiamova, Ari Nieminen ja Kadri Steinbach.

Tieteellisten musiikkikirjastojen kuulumisia

Päivän mittaan saatiin rautaisannos tieteellisistä kirjastoista. **Anders Edling** esitteli Uppsalan yliopiston kirjaston kuuluisaa Düben-koelmaa ja sen dokumentointia, **Niels Krabbe** puolestaan Kööpenhaminan kuninkaallisessa kirjastossa tehtyä työtä. **Veslemøy Heintz** esitteli puheenvuorossaan Ruotsin musiikkikirjaston digitointiprojekteja ja pohdiskeli samalla tällaisen työn järjestämisen yleisiäkin kuvia. Kokonaisuuden täydensivät **Tarja Lehtinen** ja **Juha Korvenpää**, jotka esittelivät Kansalliskirjaston digitointiprojekteja, ja Tarton yliopiston kirjastosta **Andres Didrik**, jonka kiinnostavan puheenvuoron taustalla nähtiin sikäläisen elokuva-arkiston digitoinnin tuloksia. Tapaaminen päättyi kahden tutkijan, **Kaarina Kilpiön** ja **Juha Torvisen** alustuksiin, joita en valitettavasti kyennyt paikan päällä seuraamaan, eikä niitä ole toistaiseksi verkossakaan.

Vasemmalla ylhäällä Veslemøy Heinz, alarivissä vasemmalta Anders Edling, Niels Krabbe ja Andres Didrik.

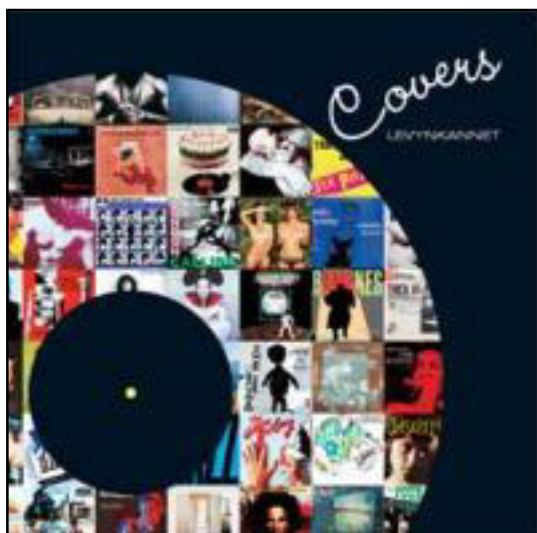

Ja tällaisiakin hetkiä itämerihenkiseen tapaamisen mahtui...

Vasemmalla ylhäällä Kyösti Mäkelä kahvitaulla, hänen allaan Ruotsin rouvat samassa tilanteessa. Oikealla ylhäällä näyttää nuorisokansainvälisiä käsimerkkejä Markku Ojalan ja Hanna Salorannan hahmossa. Heidän allaan yleiskeskustelusalissa. Oikealla Ole Bisbjerg ja rulla jeesusteippiä. Alakuvassa toimeenpanevan komitean Jaakko Tuohiniemi hyvin ansaitulla lounaalla. Muillekin komitean jäsenille eli Ulla Ikaheimolle, Irmeli Koskimiehelle ja Riitta Aalto-Koistiselle raikuvat kiitokset ja onnentoivotukset. Viimeisessä kuvassa Kreikan lahja Suomelle Ilias Kiriazis ja Aurika Gergeleziu kahvitaulla.

Mainio katsaus musiikin tallenneformaattien suojamateriaaleihin

Joel Kuortti

Covers - Levynkannet / toimittajat Tapani Pennanen ja Reetta Tervakangas. – Tampere : Tampereen museot, 2006. - 224 s.

Tampereella Vapriikissa oli keväästä 2006 kevääseen 2007 esillä näyttely ”Covers - Levynkannet”. Se keskittyi populaarimusiikin alaan ja esitteli nimensä mukaisesti levyjen kansia, eli toisin sanoen musiikin tallenneformaattien suojamateriaaleja. Näyttelyssä oli esillä yli 800 kantta, joita esiteltiin oheistekstein. Siitä on koostettu Tampereen museoiden julkaisema näyttelyjulkaisu, joka kantaa samaa nimeä kuin itse näyttely. Kirjan ovat toimittaneet Tapani Pennanen ja Reetta Tervakangas. Pennanen vastaa kirjan teksteistä ja Tervakangas yhdessä Susanna Lylyn kanssa valokuvista.

Näyttelyjulkaisuksi *Covers - Levynkannet* on poikkeuksellisen laaja. Siihen on otettu mukaan liki 450 kuvaa näyttelyn kokonaisuudesta. Kirja antaa erittäin hyvän kuvan niin näyttelystä kuin itse aiheestaan ja toimii siten myös näyttelystä erillään olevana itsenäisenä teoksena. Tekstuaalisesti ja visuaalisesti hyvin toimitettuna kirja on vieläpä miellyttävä esine katsoa ja lukea. Kuvamateriaalia on huomattavasti enemmän kuin tekstiä, ja yksittäiset esittelytekstit ovat lyhyitä: lähinnä puolesta yhteen sivuun. Mikään varsinainen alan lähde-teos kirja ei ole, esimerkiksi se ei sisällä lainkaan hakemistoja. Omassa lajissaan se on kuitenkin kattava – siitäkin huolimatta, että jokaiselle musiikkia (ja kansitaidetta) harrastavalle tulee väistämättä mieleen paljon sellaisia teoksia, joita kirjassa ei esitellä.

Kirjan erityiseksi ansioksi voi mainita, että se on ensimmäinen levynkansitaidetta suomeksi esittelevä kirja. Kansainvälisesti aihetta on käsitelty esimerkiksi Hipgnosisin Storm Thorgersonin ja Roger Deanin toimittamassa teoksessa *Album Cover Album* (Dragon's World, 1977), Michael Ochs'n laajassa kirjassa *1000 Record Covers* (Taschen, 1996), tai vaikkapa erityisalueena Andrew Emeryn kokoelmassa *The Book of Hip Hop Cover Art* (Mitchell Beazley, 2004). Niille, jotka kaipaavat aiheesta lisätietoja, löytyy apua *Covers - Levynkannet*-kirjan lyhyestä lähdeluettelosta, joka esittelee aihetta käsittelevää aineistoa.

Vapriikin näyttelyä ei oltu rakennettu musiikkilajeittain, mutta kirjassa tällaista jaottelua on jossain määrin tehty, mainittakoon esimerkiksi surf, country & western, punk ja gootit. Sisällysluettelotasolla käsittely ei ole täysin johdonmukaista, sillä esimerkiksi erityisasemaan nousee The Rolling Stones (s. 116-118), vaikka The Beatlesilta on mukana useampia kansikuvituksia. Koska varsinainen painopiste on esteettisissä virtauksissa, teknisissä ratkaisuissa sekä suunnittelijoissa, niin kokonaisuudesta muodostuu vuosikymmenittäin etenevä tarina, joka päättyy temaattiseen potpuriin.

Suomalaisia kansia on anglosaksiseen musiikkimaailmaan keskittyvässä kirjassa mukana vain kymmenkunta: Hurriganesin *Roadrunnerista* Pentti Saaritsan *Lauluihin* ja Wigwamin *Beingistä* Eppu Normaalin *Akun tehtäseen*. Juice Leskisen (1950 - 2006) lukuisten levyjen kansista on mukana vain yksi: Juho Juntusen toteuttama

Tähän saakka (1977). Kuitenkin näyttelyn yhteydessä järjestetyssä muistonäyttelyssä “Juice on” tuotanto oli esillä laajemmin. Kirja on itsessään mainio, mutta suomalaiselle yleisölle suunnatussa kirjassa oman maan sisäistä aineistoa olisi odottanut ja toivonut olevan enemmän. Näin myös siksi, että kansainvälisistä julkaisuista suomalaista aineistoa lienee turha etsiä. Ratkaisun voi nähdä perustelluksi sitä kautta, että suomalaisen musiikin kansitaiteella on ollut merkittävää vaikutusta lähinnä kansallisesti. Jäämmekin odottamaan, että joku tekisi kirjalle suomalaisen “jatko-osan”. (Keväällä 2006 Turun Ars Novassa järjestettiin sentään suomalaisen levyn-kansitaiteen näyttely *Top 10*.)

Näyttelykirja lähtee lyhyesti liikkeelle levynkansien varhaishistoriasta, mutta keskeiseksi käännekohdaksi nousee nuoren Alex Steinweissin vuonna 1939 Columbia-yhtiössä läpi saama uudistus. Ensimmäisenä työnään vuonna 1940 hän toteutti kannen Rodgers & Hartin levyyn *Smash Song Hits* (s. 14-15). Uuden kuvakielen vaikutus oli mullistava, ja se levisi nopeasti. Kirjassa ensimmäiset vuosikymmenet käydään läpi esittelemällä kirjoituksin ja kuvituksin kolmetoista suunnittelijaa ja jazziin keskittynyt Blue Note -yhtiö. 1960-luvusta alkaen käsittelyssä on yli 30 suunnittelijaa (esimerkiksi Frank Zappan provokatiiviset kannet taiteillut Cal Schenkel, s. 1973) ja kymmenen suunnittelutoimistoa (esimerkiksi “eklektisestä ja leikillisestä asenteestaan kansitaiteeseen” tunnettu lontoolainen Blue Source, s. 185-186). Erikseen esitellään vielä yksi levy-yhtiö; muun muassa Edward Vesalan *Lumen* tuottanut ECM, jolla on ollut voimakas vaikutus alan kehitykseen (s. 159-161). Nimikkeiden lisääntymisen myötä mukaan tulee myös erilaisia teemallisia ja lajijaotteluja. Yksi mielenkiintoinen teema on kirjan lopussa, jossa esitellään viisi parodista tai pastissijäljitelmiä rinnan alkuperäisten ideoiden kanssa. Esimerkiksi Elvis Presleyn ensimmäinen LP (1956) ja The Clashin *London Calling* -albumi (s. 216-217).

Levynkansien tekijöistä esiin nostetaan noin viisikymmentä suunnittelijaa. Heistä monella tapaa mielenkiintoisimmat ovat muusikkoina keskenään hyvin erilaiset Bryan Ferry (s. 204-205) ja Morrissey (s. 206-208). He ovat läpi uriansa olleet keskeisesti luomassa ja suunnittelemassa omien levyjensä ulkoasuja ja sitä myöten oman musiikkinsa “brändiä”. Kirjassa valittu linja tuoda esiin suunnittelijoita ja toimistoja on hyvin perusteltu. Vaikka levyjä arvioitaessa usein käsitellään itse kansia, jäävät silti niiden suunnittelijat ja suunnittelutoimistot vähälle huomiolle. Näiden tekijöiden merkitys kasvoi levyjen kokonaisuuden luomisessa aina 1990-luvulle asti, jolloin CD-formaatti viimeistään syrjäytti LP-formaatin. Tämäkin vaihe alkaa olla menneisyyttä. Kirjan toimittaja toteaa: “Kehitys johtaa samalla myös suojakoteloiden ja niiden kansitaiteen rikkaan historian päättymiseen” (s. 9). Kuvailmaisuus säilyy kuitenkin merkittävänä markkinatekijänä videoiden, julisteiden ja muun materiaalin muodossa. *Covers - Levynkannet* on tämän historian vaiheen nostalginen todistaja.

Brändin muodostamiseen liittyen voisi vielä lopuksi ottaa esiin kirjan alkupuolella olevan XTC-yhtyeen levyn *Go 2* (1978) kannen, jonka toteutti erityisesti Pink Floydin kansia tehnyt legendaarinen suunnittelutoimisto Hipgnosis. Sama kansi korosti myös näyttelyn sisääntuloa. Se on (itse)ironinen ja kriittinen piikki levynkansien kaupallisen ulottuvuuden merkityksestä. Kansi oli toteutettu pelkästään tekstinä valkoisena konekirjoitusfontina mustalle pohjalle. Seuraava lainaus on kirjassa olevasta suomennoksesta:

’Tämä on LEVYNKANSI. Tämä kirjoitus on osa levynkannen DESIGNIA. DESIGNIN tarkoitus on MYYDÄ levyä. Toivomme, että se saa sinut huomaamaan levyn ja ottamaan sen käteesi. Kun olet tehnyt niin, haluat ehkä kuunnella musiikkia - tässä tapauksessa XTC:n *Go 2* albumia. Sitten tahdomme sinun OSTAVAN sen. [...] Vedätys on vedätystä. Hyvin suunniteltu levynkansi saa ihmiset ostamaan levyn, mutta sitähan ei itse asiassa tapahdu koskaan SINULLE, koska SINÄ tiedät, että se on vain levynkannen designia. Ja tämä on LEVYNKANSI.’ (s. 7)

Näin aikana, jolloin kulttuuriteollisuus ja -brändäys on erityisen ajankohtaista, tämä teksti on erinomainen esimerkki tähän loppuun juuri kriittisen tekstuaalisuutensa vuoksi. Kansikuvataide(kaan) ei ole koskaan ollut vain taidetta, vaan myös vaikuttamiskeino.

Glazunov, Kotilainen, Respighi ja Suolahti Gershwin, Melartin, Ravel, Roussell, Szymanowski, Vierne ja Widor

Heikki Poroila

Mitä yhteistä on otsikossa luetelluilla säveltäjillä? Eipä paljon muuta kuin että kuolleita säveltäjiä jokainen. Entä mikä nämä säveltäjät erottaa jyrkästi toisistaan - paitsi siis tuo otsikkoon kehitelty väri? No yksinkertaisesti se, että neljä ensin lueteltua ovat jo vapaita, jälkimmäiset vapautuvat vasta vuoden 2008 alusta. Glazunov kumppaneineen joutui luopumaan elämisestä vuonna 1936, kun Gershwinin johtama porukka sinnitteli hengissä yhden vuoden enemmän.

Kaikki me kerran kuolemme, säveltäjätkin. Vuodella sinne tai tänne ei olisikaan merkitystä, ellei meillä olisi peräti lainsäädännössä pykälä tällaisia säveltäjien kuolemantapauksia varten. Pykälän mukaan säveltäjän tekijänoikeus on voimassa 70 vuotta kuolinvuotta seuraavan vuoden alusta. Glazunov & Co ovat vapaita tekijänoikeuden ikeestä jo nyt, Gershwin & Co vasta 2008.

Tässä ei ole tarkoitus laajemmin pähkäillä lainsäätäjän järjenjuoksua, ilmiselvästihän tarkoituksena on ollut varmistaa, että menestyneen säveltäjän lapset ja lapsenlapset ja lapsenlapsenlapset eivät joudu iltaisin nälkäisinä vuoteeseen. Kauniin ajatuksen vastapainoksi lainsäätäjä unohti järjestää asiat niin, että me jostain toimistosta saisimme aina tietää, ketkä säveltäjät ja mikseivät vähäisemmätkin luovat persoonat kuten kirjailijat ja kuvataiteilijat ovat lopultakin pullahtaneet vapauden portin läpi.

Toki me osaamme laskea itsekin, että koska Claude Debussy kuoli jo ensimmäisen maailmansodan aikoihin, vapaaherrahan hän on nyt väkisinkin. Puhumattakaan eurooppalaisen taidemusiikin suurista B-nimistä, jotka kaikki kuolivat jo kauan sitten, aivan varmasti yli 70 vuotta sitten.

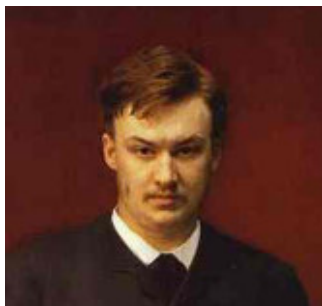
Mutta sitten on näitä hankalia tyyppejä, jotka elivät niin tolkuttoman pitkään että kuoleman jälkeenkin ollaan pitkään epävarmoja siitä, kuoliko se nyt ihan oikeasti. Tai niitä, jotka sattuiivat kuolla kupsahtamaan niin huomaamatta, ettei kukaan tunnu asiaa muistavankaan. Tietääkseni ei Suomessakaan pantu erityisesti merkille, kun Edward Elgar päätti maallisen vaelluksensa vuonna 1934. Samaan syssyyn jäivät laajemmin huomaamatta ja muistiin merkitsemättä Primus Leppäsen ja Edith Sohlströmin poismenot.

Onneksi meillä ovat nyt asiat paremmin. Otetaan esiin Wikipedia ja syötetään sinne hakusanoiksi vuosiluku ja sana deaths. (Englanninkielinen Wikipedia on tässä suhteessa antoisampi kuin muunkieliset, vaikka kuolemia tietenkin sattuu kielialueesta riippumatta tasapuolisesti.) Wikistä sinkoa mittava aakkosellinen luettelo, josta näitä ihmiskunnan leimuavia liekkejä voi ruveta poimimaan kaiken maailman kriketinpelaajien ja valtiomiesten joukosta.

No eihän kukaan järkevä ihminen sellaista työtä rupea tekemään (Wikipedian tekijät ovat arvelleet, että lähinnä vain kriketistit kaipaavat nimensä perään ammattinimekkeen vakavan suhtautumisen varmistukseksi; säveltäjäthän nyt tunnetaan muutenkin). Niinpä tein puolestanne pienen harjoituksen kuluvan vuoden lähimaastoon. Ja kas tällaista on kuhina vapauden portin liepeillä.

1935

Säveltäjistä vapautuivat ainakin Hjalmar Backman ja Paul Dukas. Siis aika niukka vapautusten vuosi, mikä ei tietenkään oikeuta julkisiin aplodeihin. Onneksi seuraava vuosi olikin sitten hiukan parempi.

1936

Säveltäjistä vapautuivat nuo otsikkoonkin päässeet Aleksandr Glazunov, Otto Kotilainen, Ottorino Respighi ja Heikki Suolahti, tuo kohtuuttoman nuorena poikasena joukkoon joutunut lahjakas sinfonikkomme. Muitten taiteitten saralla voimme merkitä vapauden kirjaan kirjailija Rudyard Kiplingin nimen.

1937

Vuosi 1937 oli aiheemme kannalta vilkas. Säveltäjistä jättivät jälkeläisensä tai ainakin perikuntansa rojalteista nauttimaan George Gershwin, Erkki Melartin, Maurice Ravel, Albert Roussel, Karol Szymanowski, Louis Vierne ja Charles-Marie Widor. Ranskalaisia koeteltiin siis todella isolla kädellä. Myös Antonio Gramsci, runoilija Saima Harmaja, hänkin kohtuuttoman nuorena, blues-kitaristi Jim Jackson ja pulp-fantasiakirjailija HP Lovecraft lopettivat pölyisen vaelluksansa. Kaikkien näitten kohdalla vuosi 2008 on juhlava, kun oikeudenhaltijajärjestöt nostavat kätensä luovan sielun yltä ja päästävät sen vapaasti liihottelemaan.

1938

Yli vuoden saamme vielä odottaa säveltäjiä Leopold Godowsky, Robert Leroy Johnson, Miguel Llobet, James Scott ja James Thornton. Kirjallisella puolella odotellaan innolla Karel Èapekia ja César Vallejoa. Myös esiintyvät taiteilijat, kuten Fjodor Šaljapin tai Joe King Oliver, jos sattuiivat jotain säveltämääinkin, liittyvät seuraan.

1939

Liekö lähestyvä maailmanpalo toppuutellut, mutta runsaan kahden vuoden kuluttua ei portilla nähdä juuri muita säveltäjiä kuin itävaltalainen Franz Schmidt. Freudilaisuus sen sijaan saattaa sykähtää taas muotiin, kun oppi-isä Sigmund F. viettää vapautumisjuhliansa samaan aikaan Volter Kilven kanssa. On mahdollisuuksien rajoissa, että myös viulisti Willy Hess ja blues-laulajatar Ma Rainey ovat paikalla.

Tällainen on siis tapahtumien odotettavissa oleva kulku Vapauden Portilla tämän vuosikymmenen loppuun asti. Mutta eihän homma tietenkään siihen loppu, vainajia on riittänyt käytännöllisesti katsoen joka vuodelle, vaikka maailmansotavuodet eivät mitään tilastollista piikkiä onneksi aiheuttaneetkaan. Kun emme halua aloittaa ilonpitoa kohtuuttoman aikaisin, nämä seuraavat listat ovat lähinnä muistilapuiksi tuleville polville. Mehän emme välttämättä ehdi itse todistaa näitä tapahtumia vaan joudumme itsekin tapahtumiksi - sitten aikanaan.

1940-luvulla säveltäjistä ovat vapautumassa mm. suomalainen Alfred Anderssén (1940), Mikael Nyberg (1940), Christian Sinding (1941), Wilho Siukonen (1941), Ernst Pingoud (1942), Sergei Rahmaninov (1943), Amy Beach (1944), Väinö Haapalainen (1945), Väinö Raitio (1945), Leevi Madetoja (1947), Ida Moberg (1947), Jaakko Tuuri (1947), Franz Lehár (1948), Toivo Saarenpää (1948) ja Richard Strauss (1949).

Suomalaisista 1950-luvulla kuolleista säveltäjistä mainittakoon Bengt Carlson (1953), Ilmari Hannikainen (1955), Peter Akimov (1956), Armas Järnefelt (1958), Heino Kaski (1957), Yrjö Kilpinen (1959), Heikki Klemetti (1953), Armas Launis (1959), Aarre Merikanto (1958), Selim Palmgren (1951), Jean Sibelius (1957), Juhani Pohjanmies (1959). Nopean verryttelyn nimissä todettakoon, että Palmgrenia saa ruveta vapaasti rallattelemaan vuonna 2022, mutta Sibeliusta vasta 2028. Samaiseen verryttelyyn liittyen ja tekijänoikeuden suojan pituuden kohtuullisuutta pohtiville muistutettakoon, että Jean Sibelius syntyi jo vuonna 1865. Hänen kohdallaan tekijänoikeuden koko pituudeksi tulee tuollaiset vaatimattomat 162 vuotta. Harvat näin mittavaan suoritukseen pystyvät edes lainsäätäjän suosiollisella avustuksella, mutta ei Sibelius silti ollut edes pitkäikäisin. Gustave Charpentier syntyi viisi vuotta aikaisemmin kuin Sibelius, mutta kuoli vain vuotta aiemmin. Myös Charles-Marie Widor eli vuotta Sibelius vanhemmaksi.

Vaikka kukaan ei varmasti jaksu ruveta vielä jännäämään 1960-luvulla kuolleitten vapautumista, niin luetellaan tässä saman tien valikoima suomalaisia nimiä: Ernst Linko (1960), Armas Maasalo (1960), Elmer Diktonius (1961), Nils-Eric Fougstedt (1961), Felix Krohn (1963), Erik Furuhjelm (1964), Martti Hela (1965), Gösta Strähle (1965), Lauri Ikonen (1966), Uno Klami (1961), Ilmari Krohn (1960), Sune Carlsson (1966), Arvo Laitinen (1966), Väinö Pesola (1966), Sulho Ranta (1960), Bengt von Törne (1969), Yrjö Gunaropulos (1968). Jos joku siis kaavailee jotain vallatonta Klamin musiikin parissa, se on laillista vasta vuonna 2032 - tietenkin sillä edellytyksellä, ettei lainsäätäjä rupea murehtimaan myös säveltäjän lapsenlapsenlapsenlapsen iltapalojen riittävyyttä.

Tämän ehkä opettavaisen tarinan vielä opettavaisemmaksi lopuksi sitaatti Michael Palinin laulusta *Decomposing composers*, joka löytyy kokonaisena ja laulaen tulkittuna helpoimmin muutenkin mainiosta kokoelmasta *Monty Python Sings* (Virgin Records 1989).

Verdi and Wagner delighted the crowds
With their highly original sound
The pianos they played are still working
But they're both six feet underground.

They're decomposing composers
There's less of them every year
You can still hear Beethoven
But Beethoven cannot hear you.

Taidemusiikki pienessä kirjastossa

Hirvonen, Ulla

“Emme oikein kukaan ole erikoistuneet” : Tutkimus länsimaisen taidemusiikin osaamisesta pienissä kirjastoissa. - Oulun yliopisto, 2006.

Musiikkikirjastonhoitaja Ulla Hirvonen Kempeleestä on tutkinut gradun arvoisesti taidemusiikkiosaamista pienissä kirjastoissa. Työ lähtee liikkeelle stereotyyppisestä kuvasta, jossa vähä henkilökunta puolipakolla tekee vaativaksi ja joskus etäiseksi koettua työtä musiikin parissa. Tutkimuksen kohteeksi valikoitui henkilökunnan suhtautuminen länsimaisen taidemusiikin hallitsemiseen pienemmissä (noin 7000-18000 asukasta) mutta ei kaikkein pienimmissä kirjastoissa: “Musiikkikirjastotyö on kuitenkin jäänyt muussa kirjastotoiminnassa tapahtuneen kehityksen varjoon. Musiikkiaineiston kysyntä ja lainaus on kasvanut jatkuvasti, mutta alan koulutusta ei ole vielä pystytty ratkaisemaan kaikkia kirjastoja tyydyttävällä tavalla. Varsinkin pienet kirjastot jäävät paitsioon, koska niissä ei ole musiikkiin erikoistunutta henkilökuntaa.”

Hirvosen mukaan taidemusiikin suhteellinen osuus on laskenut tasaisesti Seppo Nummen 90%:sta nykypäivän alle kolmannekseen. Erityisen selvästi osuus on laskenut juuri pienemmissä kirjastoissa. Samaan aikaan on musiikin opetuksen osuus myös peruskoulussa vähentynyt. Nuorten kiinnostus on kohdentunut yhä selkeämmin kaupalliseen populaarikulttuuriin. Antavatko nämä oikeutuksen olla tietämättä taidemusiikis, sitä Hirvonen on pyrkinyt selvittämään.

Työssä on sovellettu käsitettä **musiikkiosaaminen**, joka “koostuu sekä musiikkiin liittyvistä käsitteistä, kuten musiikin teoria, historia tai nuotinlukutaito että kirjastonhoitoon liittyvistä tiedoista ja taidoista.” Hirvonen erittelee myös perusteellisesti tämän osaamisen eri elementtejä, ennen kuin ryhtyy analysoimaan tekemiensä haastattelujen tuloksia.

Kyselylomake lähetettiin 102 kirjastoon, joista toivottiin kahta vastausta, toista musiikin kanssa paljon työskentelevältä vastaavalta, toista sellaiselta, jolla ei ollut musiikin osalta vastuuta. Kiinnostuneita löytyi 74 kirjastosta, joista tosin puolelta tuli vain yksi vastaus. Vastaajien selvä enemmistö edusti vanhinta työntekijäryhmää eli 46-63 -vuotiaita. Musiikki harrastuksena oli varsin yleistä: noin kolmannes oli sitä opiskellut ja harrasti edelleen soittamista tai laulamista. Toisaalta musiikin kuuntelua myönsi harrastavansa vain 40% vastaajista.

Vaikealta sen tuntuu

Kyselyn tulosten mukaan suurin osa vastaajista koki musiikkikirjastotyön vaikeaksi. Mikä vielä kiintoisampaa, tuloksessa ei ollut merkittävää eroa musiikkikirjastonhoitajien ja muiden välillä. Kaikki kaipaivat enemmän musiikin ja musiikkikirjastotyön koulutusta, koska oma tausta oli vähäinen tai ainakin vanhentunut. Näin Hirvonen kuvaa vastauksista heijastunutta yleisasennetta: “Työn kuvauksissa heijastui piirre, josta voisi käyttää ilmaisua ‘jonkun se vain on tehtävä’. Vastauksissa todettiin, ettei kukaan ole oikein erikoistunut tähän alaan eikä siihen silloin kunnolla paneuduta. ‘Se menee siinä sivussa’, vaikka ei olekaan asiantuntemusta. Musiikkikirjastotyö on sitä työtä, jota joutuu tekemään muiden töiden ohessa. Toisaalta todettiin, että musiikki on vain pieni osa normaalia kirjastotyötä.”

Kuva ei kuitenkaan ole yksipuolisen kielteinen: *“Kaikesta huolimatta oma toiminta nähtiin myös monipuolisena ja toiveikkaanakin. Haluttiin uskoa omaan osaamiseen, vaikka musiikki ei ollutkaan vahva alue. Todettiin, että ‘pienemmälläkin satsaamisella pärjää, kun on valmis oppimaan uutta’. Osa vastaajista kehui asiakkaiden omatoimisuutta ja positiivista suhtautumista kirjaston musiikkikokoelmiin. Omaa kokoelmaa arvostettiin ja omat virheet tunnustettiin toteamalla, että niiden kautta tätä työtä opitaan.”*

Vastaajien subjektiivinen käsitys omasta osaamisestaan oli hyvin kriittinen, harva tunsu tuntevansa länsimaista taidemusiikkia paljon tai hyvin. Konkreettisemmissä kysymyksissä osaaminen osoittautui tätä yleiskriittisyyttä selvästi paremmaksi. Työn kokeminen vaikeaksi (kaksi kolmasosaa vastaajista) on kuitenkin tosiasia, jota ei voi kiistää: *“Vastauksissa korostui eniten musiikin ja musiikkikirjastotyön koulutuksen puute. Ajan ja määrärahojen vähäisyys katsottiin myös syyksi työn vaikeuteen. Todettiin, että ‘vähillä määrärahoilla on vaikeaa tehdä tulosta’ tai ‘hyvä kun ehditään tekemään rutiinihommat’. Muita mainintoja olivat ‘aikaa vähän paneutua’ tai ‘suurin vaikeus pitää yllä laadukasta kokoelmaa pienillä rahoilla’.”* Vastaajista 64% kaipasi lisää musiikkikirjastotyön koulutusta, musiikin alan koulutustakin kaipasi melkein yhtä moni eli 58%.

Toisaalta osa ilmaisi myös selkeästi, ettei kaivannut lisäkoulutusta. *“Musiikin ja musiikkikirjastotyön koulutusta ei haluttu siksi, että moni vastaaja katsoi nykyisten taitojen riittävän. Vastauksissa ilmeni myös pienen kirjaston näkökulma. Monessa vastauksessa sanottiin, että kysyntä on vähäistä tai toiminta on niin pientä, että ‘maallikon osaamisella pärjää’. Vastaajien ikärakenne näkyi joissakin tapauksissa. Suurin osa heistä kuuluu ryhmään 46–63-vuotiaat, joten he eivät enää halua koulutusta eläkeiän lähestyessä.”*

Halukkuutta ja musiikkimyönteisyyttä löytyy

Hirvonen selvitti myös vastaajien halukkuutta erilaisiin musiikkikirjastotyön muotoihin. Mukana oli kysymys myös musiikkivinkkauksesta, joka ei liene Suomessa yhtä yleistä kuin kirjapuolen vastaava toiminta. Joka kolmas oli valmis vinkkaamaan lastenmusiikkia, pieni vähemmistö länsimaista taidemusiikkia. Ehkä sama kolmannes oli yleisemminkin sitä mieltä, että kirjasto voisi musiikkiasioissa olla yhteistyössä mm. koulun, kansalaisopiston tai musiikkiopiston kanssa.

Ehkä ilahduttavinta vastauksissa oli, että kahta lukuunottamatta kaikki olivat sitä mieltä, että musiikki kuuluu yleisen kirjaston palveluihin. *“Kirjaston tehtävänä nähtiin tarjota kaikenlaista aineistoa tasapuolisesti koko asiakaskunnalle, koska se on tärkeä osa kulttuurista ympäristöä ja sivistystä. Useissa vastauksissa tuotiin esille kirjaston merkitys musiikin tiedonvälittäjänä ja asiakaslähtöisen palvelun tarjoajana vastakohtana Internetin tarjonnalle. Kuntien kaupallisessa tarjonnassa oli eroja, koska kirjaston todettiin korvaavan kauppojen huonoa levytarjontaa. ‘Kaikkea ei tarvitse omistaa’ -mielipide toi esille kirjaston merkityksen kuluttamisen vähentäjänä. Joissakin vastauksissa todettiin, että ‘netti palvelee’, joten populaarimusiikkia ei kirjastoon tarvittaisi. Taidemusiikkia pitäisi hankkia jonkin verran, mutta ‘se pitäisi suhteuttaa kirjaston kokoon’. Samaa mieltä oli myös yksi vastanneista, joka koki musiikin olevan liian kallista, jos siitä hankitaan monipuolinen kokoelma.”*

Tekijän omia arvioita

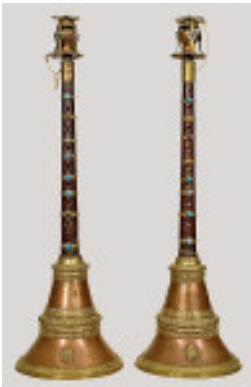
Ulla Hirvosen omat arviot vastauksista ovat nekin kiinnostavaa luettavaa. Esimerkiksi vähäistä eroa musiikin kanssa paljon ja vähän tekemisissä olevien välillä hän arvioi näin: *“Yhtenä syynä vastausten samankaltaisuuteen voisi pitää sitä, että molemmat ryhmät tekevät kirjastossa samanlaisia töitä, kuten tietopalvelua ja hyllytystä, jota tekevät vastaajista lähes kaikki. Toisena syynä vastausten yhdenmukaisuuteen saattaisi olle se, että musiikkikirjastotyöstä vastaavien musiikkikoulutus ja -tuntemus on usein yhtä vähäistä kuin ei-musiikkikirjastonhoitajilla. He vain ovat joutuneet vastaamaan musiikkikirjastotyöstä yhtenä kirjaston toimintamuodoista. Myös Karttusen tutkimuksen (1990, 28) mukaan vakituisesti musiikkikirjastotyötä tekevät ovat ajautuneet alalle työskenneltyään ensin ‘kirjaosastolla’. Muita samankaltaisuuksia musiikkikirjastonhoitajien ja ei-musiikkikirjastonhoitajien vastauksissa oli, että molemmat kokivat työn vaikeaksi ja halusivat sekä musiikin että musiikkikirjastotyön koulutusta.”*

Musiikkikirjastotyötä kohtaan tunnettua haluttomuutta Hirvonen erittelee näin: *“Tutkimuksen alussa esiin tuotu epäily musiikkikirjastotyöhön kohdistuvasta haluttomuudesta piti osittain paikkansa. Musiikkikirjastotyöhön suunnattu mahdollisesti vähäinen panostus johtui pienistä resursseista, ei niinkään haluttomuudesta tehdä musiikkikirjastotyötä. Itse musiikkikirjastotyötä pidettiin haasteellisena ja kirjastotoimintaan kuuluvana, kuten joku totesi: ‘miksi emme olisi kaikkeen valmiita, mutta käytännössä turha haaveillakaan’. Työn koettiin olevan pakon sanelemaa, koska ‘sitä joutuu tekemään muun kirjastotyön ohessa’. Tämän vuoksi uusiin toimintamuotoihin, kuten kirjavinkkaukseen ja yhteistyöhön toisten laitosten kanssa, suhtauduttiin kriittisesti.”*

Musiikin kuuluminen kirjastoon oli vastaajille selvää tavalla, joka on ilmeisesti yllättänyt myös tutkijan: *“Musiikin asemaa kirjastossa pidettiin niin itsestäänselvänä, että joissakin vastauksissa jopa ihmeteltiin kysymyksen aiheellisuutta. Olisi ehkä ollut tarkoituksenmukaista tiedustella, minkälainen musiikki tai missä suhteessa eri musiikinlajit kuuluvat tulevaisuuden kirjastoon.”*

Konkreettinen toimenpideohjelma

Ulla Hirvonen päättää tutkimuksensa varsin konkreettiseen toimenpideohjelmaan. Koska siinä esitetään kiintoisia ajatuksia, jotka mielestäni ansaitsevat tulla keskustelujen piiriin, lainaan koko asiaa koskevan kappaleen tämän esittelyn loppuksi.

“Tutkimuksessa saatujen tulosten perusteella esitetään joitakin ehdotuksia pienten kirjastojen musiikkikirjastotyön kehittämiseksi. Kirjastojen kokoelmatyössä länsimainen taidemusiikki tulee säilyttämään oman paikkansa. Sitä opiskellaan musiikkiopistoissa, ja se on yksi musiikinlaji myös omaehtoisessa musiikin harrastuksessa. Kirjastoalan koulutuksessa saatu musiikin sisällön- ja teorianopetus olisi tärkeää, sillä jo musiikkitermistö ja -käsitteet eroavat kirjallisuuden käsitteistä.”

1. Erikoistumisopinnot

Musiikkitieteen approbatur tai cum laude approbatur tai muita alaan sopivia sivuaineopintoja

2. Musiikkikirjastotyö (vapaaehtoinen)

Musiikinlajit: etno-, jazz-, viihde-, populaarimusiikki

Musiikinteorian peruskurssi: peruskäsitteiden syvempi opiskelu

Länsimaisen taidemusiikin kurssi (kuuntelua)

Luettelointia

Musiikin tietokannat (myös ulkomaiset)

3. Kaikki opiskelevat

Musiikinteorian peruskäsitteitä

Musiikin tyylikaudet ja niiden keskeiset säveltäjät

Musiikinlajien perusteet

Musiikin tietokannat (keskeisimmät)

Musiikin luetteloinnin perusteita

Kirjastotyön koulutuksessa ei tällä hetkellä ole musiikin koulutusta. Jos sitä kuitenkin opetettaisiin, voisi musiikkikirjastotyön opintoihin soveltaa luvussa 3.1 mainittua osaamiskakkua, jonka eri kerroksissa on esitelty kirjastotyössä hallittavat tiedot ja taidot. Osaamiskakusta sovelletun musiikkikirjastotyön koulutuskakun (kuva 14) eri tasoilla on kuvailtu musiikkikirjastotyössä tarvittavaa osaamista. Tämän mallin ei ole tarkoitus olla valmis koulutuskakku, vaan yksi esimerkki musiikin opiskelusta kirjastoalan opinnoissa. Opintokokonaisuutta suunniteltaessa olisi huomioitava se, että pakolliset musiikkiopinnot voivat olla vaikeita niille opiskelijoille, jotka eivät ole aikaisemmin perehtyneet musiikkiin koulujen vähäisen taideaineiden opetuksen vuoksi. Se ei kuitenkaan saisi olla este musiikkiopintojen tarjoamiselle kirjastoalan oppilaitoksissa.

Koulutuskakun ensimmäisen kerroksen aiheet kuuluisivat kaikille informaatiotutkimuksen opiskelijoille. Pakolliset perusopinnot muodostuisivat musiikin peruskäsitteistä, kuten musiikinteoriasta, tietokannoista (esim. Viola, Arsca) ja luetteloinnista. Nämä loisivat pohjaa seuraavan tason opiskelulle. Musiikin luettelointi aloitettaisiin muun kuin taidemusiikin luetteloinnilla, jotta esimerkiksi musiikin tekijyyteen liittyvät ongelmat tulisivat tutuiksi. Toisaalta taidemusiikin luettelointia voisi pohtia jo pakollisten opintojen yhteydessä, sillä onhan esimerkiksi yhtenäistetty nimeke keskeinen hakutieto taidemusiikin tiedonhaussa ja sillä on muutenkin merkitystä musiikin luetteloinnin kannalta (esim. teosten tunnistaminen ja FRBR, ks. luku 2.2).

Perusopinnoissa käytäisiin läpi musiikin tyylikausia (ks. kuva 5, s. 22) ja niille ominaisimpia säveltäjiä. Musiikin perus-käsitteisiin kuuluisi muun muassa niitä musiikin termejä, joita tässä tutkimuksessa on informanteilta kysytty. Kaikissa kirjastoissa tarvitaan aineiston käsittelyssä ja tiedonhaussa tietoutta esimerkiksi siitä, mikä ero on nuottijulkaisulla ja partituurilla tai miten muodostetaan yhtenäistetty nimeke. Koulutuskakun ensimmäisen tason opinnot olisivat johdantona musiikkikirjastotyön valinnaiselle erikoistumisjaksolle, joka voisi olla musiikin käsitteitä ja aikakausia sisältävä laaja-alainen opintopaketti. Musiikkikirjastotyön koulutuksen perusajatuksena olisi se, että kaikki opiskelijat saisivat käsityksen musiikkikirjastotyön merkityksestä ja tärkeästä asemasta kaikissa Suomen kirjastoissa. Lisäksi musiikkikirjastotyön harjoitteluun tulisi olla mahdollisuus. Tämä edellyttäisi yhteistyötä lähinnä maakuntakirjastojen musiikki-osaston kanssa.

Kolmas taso olisi tarkoitettu erikoiskirjastoihin suuntautuville tai muuten aiheesta kiinnostuneille. Musiikkikirjastotyön opintoihin voisi soveltaen lisätä musiikkitieteen ja etnomusikologian opintoja. Musiikkitieteen ja muita musiikin erikoistumisopintoja olisi mahdollista suorittaa oman oppilaitoksen lisäksi esimerkiksi avoimessa yliopistossa tai musiikkioppilaitoksissa.

Kuten tutkielman johdannossa todettiin, kirjastotyössä tulee yhä enemmän korostumaan sisältöjen tuntemus. Musiikkikirjastotyöhön saattaa vaikuttaa musiikin verkkojakelun yleistymisen sekä se, että kansalaisista tulee omatoimisia tiedonhakijoita. Silloin joudutaan miettimään uusia toimintamuotoja, joita voisivat olla sisältöjä esiintuova musiikkivinkkaus ja resurssipulaan auttava yhteistyö muiden laitosten kanssa. Dokumenttien erilaiset sisällön tasot voisivat olla vinkkauksen lähtökohta. Musiikkivinkkaus houkuttelisi musiikin kuuntelemiseen samalla tavoin kuin kirjavinkkaus lukemiseen. Musiikillisia tarinoita syntyy oopperoista, ohjelmamusiikista ja säveltäjien elämäkerroista. Kohderyhmänä voisivat olla sekä asiakkaat että kirjaston työntekijät. Lapsille vinkatut teokset olisivat lyhyitä ja vaikka liikuntaan innostavia rytmejä (esim. Heino Kaski: Vuorenpöiköiden iltasoitto tai Nikolai Rimski-Korsakov: Kimalaisen lento). Soittimia ja niiden ääniä voisi myös vinkata (esim. miltä kuulostaa huilun ääni?). Monet oopperat ja baletit ovat täynnä erilaisia satuolentoja: Engelbert Humperdinckin ooppera Hannu ja Kerttu, Pjotr Tšaikovskin baletit Prinsessa Ruusunen ja Pähkinänsärkijä sekä Leo Delibes'n baletti Coppelia. Aikuiset voisi tutustuttaa musiikin aikakausiin (esim. barokin mestari Bach) ja tyyliin (esim. La Mer – impressionismi ja musiikin maalauksellisuus).

Pienten kirjastojen musiikkikirjastotyötä voitaisiin nykyistä enemmän tehdä yhteistyössä toisten kirjastojen tai kanssa. Yhdenlainen yhteistyömuoto voisi olla benchmarking, suomennettuna vertailukehittäminen ja luova kehittäminen (Kortelainen, 2003, 37), jonka avulla on mahdollista tuoda toisen kirjaston menestystekijöitä ja erilaista ammattitaitoa oman organisaation käyttöön. Myös kimppejen musiikkiaineiston kokoelmayhteistyötä kannattaisi kokeilla. (Taide)musiikin lajeja voisi painottaa kirjastoissa eri tavalla, periaatteella ”kaikkien ei kannattaisi hankkia kaikkea”. Tämä vaatisi kirjastojen välisen kokoelmatyön tarkkaa suunnittelua, jossa tulisi huomioida kirjastojen erilaiset toimintaympäristöt, asiakaskunta, henkilökunnan musiikkiosaaminen sekä logistiikan toimivuus. Ratkaisun toteutuminen vaatisi myös sopeutumista asiakkailta, koska he haluavat usein selailla kokoelmia etsimättä mitään erityistä tai ennalta suunniteltua dokumenttia.

Kuten Kirjastopoliittisessa ohjelmassa (2001, 71) todetaan, vaativat kirjastoaineiston valinta, hankinta, käsittely ja arviointi perusammattitaidon lisäksi jatkuvaa tietojen päivittämistä. Maakuntakirjaston tai lääninhallituksen järjestämät Englannin mallin mukaiset (ks. luku 2.3) musiikin sisältökoulutukset tukisivat erityisesti pienten kirjastojen musiikkityötä.

Tässä tutkimuksessa saatiin uutta tutkimustietoa sikäli, että pienten kirjastojen musiikkikirjastotyöstä ja osaamisesta ei ole aikaisempaa tutkimusta. Tutkimuksessa saadun tiedon oletetaan olevan hyödyksi koulutusta suunnitteleville. Muutamat tähän kyselyyn osallistuneet vastaajat pitivät tutkimuksen aihepiiriä tarpeellisenä. Jatkotutkimuksen kannalta olisi hyödyllistä tutkia, minkälaista on pienten kirjastojen musiikkikokoelmatyö, miten aineistot jakautuvat ja millä periaatteella aineistoa valitaan? Kysely voitaisiin tehdä haastattelemalla yhden kimpnan kirjastoja, jotta samalla saataisiin tietoa yhteistyön merkityksestä musiikkiaineiston valinnassa. Kiinnostaavaa olisi myös tutkia, millaista on musiikkiosaaminen isojen kirjastojen musiikkiosastoilla, minkälaisia musiikin ja musiikkikirjastotyön opintoja musiikkikirjastonhoitajat mielestään tarvitsevat. Tutkimuskohteenä voisi olla musiikista vastaavat työntekijät kaiken kokoisista kirjastoista. Jotta asiasta saataisiin tarkkaa tietoa, kannattaisi tutkimus tehdä teemahaastattelumenetelmällä.

Musiikkikirjastotoiminnan tehtävä on edistää suomalaista musiikkikulttuuria sekä tukea musiikkikasvatusta ja -opetusta. Kirjastonhoitajan yksi tehtävä on muodostaa kirjastoon monipuolinen kokoelma, joka heijastaa erilaisia musiikkikulttuureja. Sellaisen kokoelmapolitiikan luomiseen tarvitaan osaamista. Siihen tarvitaan sekä koulutusta, mutta myös perehtyneisyyttä alaan. Kirjastojen kohtaloksi ei saisi jäädä vain listahittien tarjonta vaan myös pienten kirjastojen toimintaan kuuluu monipuolinen musiikkikirjastotoiminta.

Kaikilla kirjastoilla tulisi olla periaatteet kokoelmatyöstä, jonka mukaan valintatyötä tehdään. Työn keskeinen vaikuttaja on oma asiakaskunta, johon kuuluvat tavallisten kansalaisten lisäksi erilaiset yhteistyökumppanit, kuten koulut, kansalaisopisto, päiväkodit, kirkko jne. Aineiston valintaan sekä asiakaspalveluun vaikuttavat monet tekijät, ja mitä paremmin musiikin teoria ja historia tunnetaan, sitä objektiivisempi kokoelma ja parempaa palvelua kirjastoon saadaan.

Länsimainen taidemusiikki muodostaa pienen osan musiikin koko maailmankaikkeudesta, mutta sillä on merkitystä ihmisten elämässä ja ehkä myös erityinen merkitys meidän musiikkikulttuurissa – siksi myös kirjastoissa. Musiikkikirjastot ovat teknologian kehityksen myötä uusien tehtävien ja haasteiden edessä, jossa osaamisella, sisältöjen tuntemuksella tai ihan jollakin muulla ammattitaidolla tulee olemaan tärkeä merkitys.”

Pitkään valmisteilla ollut Yleisradion äänitetietokannan muuntaminen suurelle suomalaiselle yleisölle tarkoitetuksi on valmistunut. FONO.FI on merkittävä lisä kirjastojen tietokannoille, koska se sisältää paljon sellaista informaatiota, jota kirjastoissa ei indeksoida. Erityisen antoisaksi osoittautuneen radion ohjelmatoimintaa varten rakennettu asiasanoitus, joka on kirjastojen vastaavaa paljon laajempi ja syvennemmälle menevämpi. Kannattaa kokeilla.

FONO.FI ei ole kirjaston tietokanta. Se on erilainen, mutta omalla alueellaan maan paras. Uutta apuvälinettä kannattaa ruveta käyttämään. Nyt.

Tämän numeron kirjoittajat ja innoittajat

Ulla Hirvonen, Kempele
Ulla Ikäheimo, Kansalliskirjasto
Joel Kuortti, Tampereen yliopisto
Heikki Poroila, Vantaa

Intervalli 3/2007

Summary in English

In his editorial *Net future now and tomorrow*, editor-in-chief **Heikki Poroila** tries to explain, why he keeps talking about the need for new ideas for public music libraries. It's not just that CD will be replaced with music files on the internet. It more about the niche we can have in web environment, while there are no more CD's to lend out.

Out president **Ulla Ikäheimo** attended the first Australian IAML conference as the only Finn, and here is her travelogue titled *Music Libraries Down Under*. Travelling from the Finnish summer to the Sydney winter is not a big deal, except that it was hotter in Sydney. Ulla tells the story of a one week meeting on a few pages and unveils her conclusion: Sydney is now on her Top 5 Cities list. To the Finnish colleagues staying in Finland Ulla has restful words: except for some discussions the meeting was quite traditional.

Since not so many music librarians were able to travel to Sydney, they were anxious to attend to second Nordic-Baltic music library meeting in Helsinki 30-31 August. In his review **Heikki Poroila** gives basic information with few words (since the presentations are mostly available on the net) and more images. The meeting was very successful, it was very hard to keep the limit of 120 participants. Only one colleague from Greece succeeded in passing the Nordic-Baltic queue, and only because he had been in Helsinki before as a student. You can find the available presentations from here: www.nationallibrary.fi/libraries/MPL2007/programandlectures.html.

In his review *Covers - levynkannet*, researcher in Tampere University, **Joel Kuortti** tells about an exhibition about record cover art in Tampere. The exhibition is over, but luckily an unusually thick book was prepared with the same title. The book does not restrain in Finnish items but tells the whole story of LP covers.

Copyright does not last forever. Every single year one or more composers get the freedom of becoming public domain. In his slightly satirical article about *Glazunov & Gershwin* **Heikki Poroila** lists the liberated and the soon-to-be-liberated composers. As we can read, year 1937 was a deadly one for several composers, which means that in 2008 all of them are free from copyright.

This issue ends with a review *Classical music in a small public library* by **Heikki Poroila**. Librarian **Ulla Hirvonen** has researched the expertise in classical music in some smaller libraries. The results were mostly expected: more education, more money and more time to this challenging work is needed. On the other hand, some of the less motivated librarians were satisfied with the situation, because they estimated it useless to raise the amount and quality of classical music collections in very small libraries. Instead there should be a well working interlending system. The most delightful information in the survey was, that nearly all respondents agreed with the statement that music belongs to a public library.